

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΥΠΕΡΤΑΣΗΣ**

HELLENIC SOCIETY
OF HYPERTENSION

**Μετεκπαιδευτικά
Σεμινάρια
Μελέτης
της Υπέρτασης**

**23η Σειρά
2012-2013**

Θα κορηγηθούν 18 μόρια
Συνεχιζόμενης Ιατρικής
Εκπαίδευσης
(C.M.E. Credits)

**Υπέρταση:
Θεωρία
και Πράξη**

**Ξενοδοχείο
DIVANI-CARAVEL**

**Βασ. Αλεξάνδρου 2
Αθήνα**

**Έναρξη
24 Νοεμβρίου 2012
9 π.μ. – 1 μ.μ.**

(οι υπόλοιπες ημερομηνίες
στις εσωτερικές σελίδες)

www.hypertasi.gr

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοχ. Έσοδα
ΚΕΜΠΡΑ
Αριθμός Αδείας
538/107

ΚΕΤΗΜ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ & ΣΥΜΦΕΡΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ Α.Ε.

ΑΦΜ: 998641094, ΔΟΥ: ΦΑΕΕ Αθηνών
Μιχαλακοπούλου 27, 11528 Αθήνα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΠΕΡΤΑΣΗΣ

Πρόεδρος: Α Μανώλης
Αντιπρόεδρος: Σ Δούμα
Γεν. Γραμματέας: Θ Μακρής
Ειδ. Γραμματέας: Κ Τσιούφης
Ταμίας: Π Ζεμπεκάκης
Μέλη: Α Αχείμαστος
Μ Δούμας
Α Λαζαρίδης
Γ Στεργίου

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Εγγραφές:

Προϋπόθεση για την παρακολούθηση των σεμιναρίων είναι η εγγραφή (κόστος 30 ευρώ). Στην τιμή περιλαμβάνεται Φ.Π.Α. 23% εκτός εάν εκδίδεται τιμολόγιο οπότε και επιβαρύνεται με Φ.Π.Α. Η εγγραφή γίνεται στα γραφεία της Εταιρείας ΚΕΓΜ ΑΕ στην οδό Μιχαλακοπούλου 27, Αθήνα 115 28, 2ος όροφος, τηλ. 210 7210001, 210 7210052, fax 210 7210051, εργάσιμες μέρες 10 π.μ. - 3 μ.μ. ή κατά την έναρξη του πρώτου ή του δεύτερου σεμιναρίου. Στο τέλος της σειράς των εκπαιδευτικών σεμιναρίων θα χορηγηθεί πιστοποιητικό παρακολούθησης σε όσους συμμετείχαν σε τουλάχιστον 5 από τις 6 θεματικές ενότητες.

Γραμματεία:

ΚΕΓΜ Τουριστικές και Συνεδριακές Επιχειρήσεις Α.Ε.
Congress World - Μ. Παπαπαναγιώτου
Μιχαλακοπούλου 27, 115 28 Αθήνα
Τηλ.: 210 7210001, 210 7210052
Fax: 210 7210051
E-mail: ev@congressworld.gr

ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΤΑΣΗΣ

Η Ελληνική Εταιρεία Υπέρτασης διοργανώνει την 23η σειρά των ετήσιων μετεκπαιδευτικών σεμιναρίων «Υπέρταση: Θεωρία και Πράξη». Όπως κάθε χρόνο, θα πραγματοποιηθούν 6 σεμινάρια με πρακτικά θέματα σχετικά με την αντιμετώπιση της υπέρτασης στην καθημερινή πράξη. Η επιλογή των 45 εκπαιδευτών έγινε με κριτήριο τις εξειδικευμένες γνώσεις τους και την εκπαιδευτική τους ικανότητα. Η επιλογή των θεμάτων έγινε με κριτήριο τις ανάγκες του ακροατηρίου για τη σύγχρονη διάγνωση, διερεύνηση και αντιμετώπιση της υπέρτασης.

Στο πρώτο μέρος κάθε σεμιναρίου γίνεται θεωρητική ανάπτυξη της σχετικής θεματολογίας. Σε κάθε εισήγηση οι εκπαιδευτές θέτουν ερωτήματα πολλαπλής επιλογής προς το ακροατήριο, το οποίο ψηφίζει τη σωστή απάντηση μέσω ηλεκτρονικού συστήματος ψηφοφορίας (voting system). Σημαντικό μέρος του χρόνου έχει διατεθεί για σχόλια και συζήτηση με το ακροατήριο. Στο δεύτερο μέρος γίνεται παρουσίαση δύο σχετικών περιπτώσεων ασθενών και τίθενται πρακτικά διαγνωστικά και θεραπευτικά ερωτήματα όπως συνήθως προκύπτουν στην καθημερινή κλινική πράξη. Στο τελευταίο μέρος ένας ειδικός παρουσιάζει ένα ιατρικό άρθρο με σκοπό την καθοδήγηση του ακροατηρίου στη σωστή ανάγνωση, ερμηνεία και αξιολόγησή του.

Στο τέλος κάθε σεμιναρίου όλοι οι ομιλητές αξιολογούνται ανώνυμα από το ακροατήριο, με κριτήρια την ποιότητα, την αντικειμενικότητα και τη χρησιμότητα της εισήγησής τους. Πιστεύουμε ότι η σύνθεση του προγράμματος και η κατάλληλη επιλογή των εκπαιδευτών σε συνδυασμό με την ενεργό συμμετοχή των γιατρών, θα συμβάλλουν στη σύγχρονη ενημέρωση και την ολοκληρωμένη εκπαίδευσή τους με στόχο την αποτελεσματικότερη αξιολόγηση και αντιμετώπιση της υπέρτασης στην πράξη.

Συντονιστές σεμιναρίων

Σ Δούμα, Γ Στεργίου

Σύμβουλοι σεμιναρίων

Δ Παπαδογιάννης, Μ Παπαβασιλείου

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

Σεμινάριο 1

24 Νοεμβρίου 2012

• ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΕΡΤΑΣΗ

Αν και η υπέρταση είναι εξαιρετικά συχνή και οι μέθοδοι διάγνωσης χρησιμοποιούνται ευρέως από δεκαετίες, εν τούτοις περιπτώσεις υπερδιάγνωσης ή υποδιάγνωσης με αποτέλεσμα μακροχρόνια υπερ- ή υπο-θεραπεία δεν είναι σπάνιες. Επίσης, συχνή είναι η επιλογή παρακλινικών εξετάσεων αμφίβολης χρησιμότητας και μεγάλου κόστους και η παράλειψη χρήσιμων απλών εξετάσεων μικρού κόστους. Η απόφαση για τη χορήγηση συνήθως ισόβιας φαρμακευτικής θεραπείας συχνά δεν είναι εύκολη και η επιλογή της κατάλληλης πίεσης-στόχου για κάθε περίπτωση παραμένει αμφιλεγόμενο θέμα.

Στο τέλος του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες θα είναι ικανοί:

- ✓ Να αναγνωρίζουν τις περιπτώσεις στις οποίες οι μετρήσεις στο ιατρείο δεν είναι αντιπροσωπευτικές.
- ✓ Να επιλέγουν και να ερμηνεύουν σωστά τις απαραίτητες για κάθε περίπτωση παρακλινικές εξετάσεις.
- ✓ Να επιλέγουν σωστά τα άτομα στα οποία επιβάλλεται η χορήγηση αντιυπερτασικής θεραπείας.
- ✓ Να επιλέγουν την κατάλληλη πίεση-στόχο για κάθε περίπτωση.

A' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: *A Λαζαρίδης, Θ Μουντοκαλάκης*

- 09.00-09.10 Εισαγωγή: *A Μανώλης - Θ Μουντοκαλάκης*
09.10-09.30 Διαγνωστικά προβλήματα στην υπέρταση - *E Ανδρεάδης*
09.30-09.40 Ερωτήσεις - Σχόλια
09.40-10.00 Επιλογή παρακλινικών εξετάσεων - *B Κώτσης*
10.00-10.10 Ερωτήσεις - Σχόλια
10.10-10.30 Επιλογή ασθενών για έναρξη θεραπείας - *Δ Παπαδογιάννης*
10.30-10.40 Ερωτήσεις - Σχόλια
10.40-11.00 Επιλογή στόχων θεραπείας - *A Πρωτογέρου*
11.00-11.10 Ερωτήσεις - Σχόλια
11.10-11.30 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

B' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: *N Ζακόπουλος, N Καρατζάς*

Συζήτηση περιπτώσεων (με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ηλεκτρονικό σύστημα ψηφοφορίας από το ακροατήριο)

- 11.30-11.50 Περίπτωση Α' - *B Κώτσης*
11.50-12.00 Ερωτήσεις - Σχόλια
12.00-12.20 Περίπτωση Β' - *A Πρωτογέρου*
12.20-12.30 Ερωτήσεις - Σχόλια

Πώς διαβάζεται και πώς αξιολογείται ένα ιατρικό άρθρο

- 12.30-12.50 Κατευθυντήριες οδηγίες - Συναινετικά κείμενα (Consensus) - *Θ Μουντοκαλάκης*
12.50-13.00 Ερωτήσεις - Σχόλια

• **ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΤΥΠΕΡΤΑΣΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ:
ΠΟΥ; ΠΟΤΕ; ΠΩΣ;**

Εννέα κύριες κατηγορίες φαρμάκων και πάνω από πενήντα διαφορετικά φάρμακα χρησιμοποιούνται σήμερα για τη θεραπεία της υπέρτασης στην κλινική πράξη. Τα φάρμακα αυτά έχουν διαφορετικούς μηχανισμούς δράσης και διαφορετικές απόλυτες και σχετικές ενδείξεις και αντενδείξεις και ανεπιθύμητες ενέργειες. Η καλή γνώση των χαρακτηριστικών των φαρμάκων σε συνδυασμό με το πλήρες ιατρικό ιστορικό του κάθε ασθενή είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την εξατομικευμένη επιλογή της καταλληλότερης και αποτελεσματικότερης θεραπείας.

Στο τέλος του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες θα είναι ικανοί:

- ✓ Να γνωρίζουν το μηχανισμό δράσης και τα χαρακτηριστικά των κύριων κατηγοριών αντιυπερτασικών φαρμάκων.
- ✓ Να διαφοροποιούν φάρμακα της ίδιας κατηγορίας ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές τους.
- ✓ Να επιλέγουν τα αντιυπερτασικά φάρμακα με βάση τις απόλυτες και σχετικές ενδείξεις τους.
- ✓ Να εξατομικεύουν τη θεραπεία ανάλογα με τις απόλυτες και τις σχετικές αντενδείξεις και τις ανεπιθύμητες ενέργειες των φαρμάκων.

A' ΜΕΡΟΣΣυντονιστές: *Χ Ζαμπούλης, Κ Σιαμόπουλος*09.00-09.10 Διουρητικά - *Π Καλογερόπουλος*09.10-09.20 Ανταγωνιστές ασβεστίου - *Π Καλογερόπουλος*

09.20-09.30 Ερωτήσεις - Σχόλια

09.30-09.40 Αναστολείς μετατρεπτικού ενζύμου - *Π Σαραφίδης*09.40-09.50 Ανταγωνιστές υποδοχέων αγγειοτασίνης - *Π Σαραφίδης*09.50-10.00 Αναστολείς ρενίνης - *Π Σαραφίδης*

10.00-10.10 Ερωτήσεις - Σχόλια

10.10-10.20 α1-Αποκλειστές - *Σ Βογιάκη*10.20-10.30 β-Αποκλειστές - *Ε Τριανταφυλλίδη*

10.30-10.40 Ερωτήσεις - Σχόλια

10.40-10.50 Συμπαθητικολυτικά κεντρικής δράσης - *Σ Βογιάκη*10.50-11.00 Ανταγωνιστές αλδοστερόνης - *Ε Τριανταφυλλίδη*

11.00-11.10 Ερωτήσεις - Σχόλια

11.10-11.30 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ****B' ΜΕΡΟΣ**Συντονιστές: *Ε Ανδρεάδης, Δ Σταμάτης*

Συζήτηση περιπτώσεων (με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ηλεκτρονικό σύστημα ψηφοφορίας από το ακροατήριο)

11.30-11.50 Περίπτωση Α' - *Π Σαραφίδης*

11.50-12.00 Ερωτήσεις - Σχόλια

12.00-12.20 Περίπτωση Β' - *Ε Τριανταφυλλίδη*

12.20-12.30 Ερωτήσεις - Σχόλια

Πώς διαβάζεται και πώς αξιολογείται ένα ιατρικό άρθρο

12.30-12.50 Αξιολόγηση μιας κλινικής μελέτης - *Π Σαραφίδης*

12.50-13.00 Ερωτήσεις - Σχόλια

• ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΕΝΗΣ ΑΝΤΙΥΠΕΡΤΑΣΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Αν και τα μη φαρμακευτικά μέσα για τη μείωση της πίεσης συστήνονται για όλες τις περιπτώσεις με υπέρταση, συχνά παραμελούνται από τους ασθενείς αλλά και από τους γιατρούς. Σχεδόν στις μισές περιπτώσεις υπερτασικών ασθενών η μονοθεραπεία δεν αρκεί για την επίτευξη άριστης ρύθμισης της πίεσης. Ειδικότερα σε ασθενείς με νεφρική βλάβη, διαβήτη ή καρδιαγγειακή νόσο, τριπλή ή και περισσότερη φαρμακευτική θεραπεία είναι συχνά αναγκαία. Με τον κατάλληλο σχεδιασμό συνδυασμένης θεραπείας επιτυγχάνεται ικανοποιητική ρύθμιση στις περισσότερες περιπτώσεις. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις με αδυναμία ρύθμισης υπό πολλαπλή θεραπεία και με μεγάλο καρδιαγγειακό κίνδυνο η απονεύρωση των νεφρικών αρτηριών μπορεί να είναι χρήσιμη. Στο τέλος του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες θα είναι ικανοί:

- ✓ Να εφαρμόζουν αποτελεσματική και εξατομικευμένη μη φαρμακευτική θεραπεία για την υπέρταση.
- ✓ Να επιλέγουν την καταλληλότερη διπλή φαρμακευτική θεραπεία για κάθε περίπτωση.
- ✓ Να σχεδιάζουν αποτελεσματική πολλαπλή αντιυπερτασική θεραπεία.
- ✓ Να γνωρίζουν τις δυνατότητες και τις ενδείξεις της επεμβατικής θεραπείας της υπέρτασης.

Α' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: **Σ Δούμα, Κ Τσιούφης**

- 09.00-09.20 Μη φαρμακευτικά μέσα στην υπέρταση - **Ρ Καλαϊτζίδης**
 09.20-09.30 Ερωτήσεις - Σχόλια
 09.30-09.45 Επιλογή διπλών συνδυασμών: Συνδυασμοί 1ης, 2ης, 3ης επιλογής. Έναρξη θεραπείας με συνδυασμό
Η Αβραμόπουλος
 09.45-09.55 Ερωτήσεις - Σχόλια
 09.55-10.10 Επιλογή τριπλών συνδυασμών - **Δ Βλαχάκος**
 10.10-10.20 Ερωτήσεις - Σχόλια
 10.20-10.35 Όταν η τριπλή θεραπεία αποτυγχάνει - **Σ Δούμα**
 10.35-10.45 Ερωτήσεις - Σχόλια
 10.45-11.00 Επεμβατική θεραπεία της υπέρτασης - **Κ Τσιούφης**
 11.00-11.10 Ερωτήσεις - Σχόλια
 11.10-11.30 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

Β' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: **Η Αβραμόπουλος, Δ Βλαχάκος**

Συζήτηση περιπτώσεων (με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ηλεκτρονικό σύστημα ψηφοφορίας από το ακροατήριο)

- 11.30-11.50 Περίπτωση Α' - **Δ Βλαχάκος**
 11.50-12.00 Ερωτήσεις - Σχόλια
 12.00-12.20 Περίπτωση Β' - **Η Αβραμόπουλος**
 12.20-12.30 Ερωτήσεις - Σχόλια

Πώς διαβάζεται και πώς αξιολογείται ένα ιατρικό άρθρο

- 12.30-12.50 Ανασκοπήσεις και μετα-αναλύσεις - **Χ Βλαχόπουλος**
 12.50-13.00 Ερωτήσεις - Σχόλια

• ΥΠΕΡΤΑΣΗ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Η παθοφυσιολογία και η επιδημιολογία της υπέρτασης και της καρδιαγγειακής νόσου στις γυναίκες παρουσιάζει ιδιαιτερότητες. Επιπλέον, ορμονικά φάρμακα που χορηγούνται για διάφορες ενδείξεις έχουν επιδράσεις τόσο στην αρτηριακή πίεση όσο και στον καρδιαγγειακό κίνδυνο. Τα αντιυπερτασικά φάρμακα μπορεί να έχουν διαφορετικές επιδράσεις στις γυναίκες. Τέλος η υπέρταση της εγκυμοσύνης είναι ένα πολύπλοκο θέμα που χρειάζεται ειδικές γνώσεις και ιδιαίτερη αντιμετώπιση.

Στο τέλος του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες θα είναι ικανοί:

- ✓ Να γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες της υπέρτασης και της καρδιαγγειακής νόσου στις γυναίκες.
- ✓ Να γνωρίζουν τις επιδράσεις των ορμονικών φαρμάκων στην αρτηριακή πίεση και τον καρδιαγγειακό κίνδυνο.
- ✓ Να επιλέγουν την καταλληλότερη αντιυπερτασική θεραπεία στις γυναίκες.
- ✓ Να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν σωστά τα σύνδρομα υπέρτασης της εγκυμοσύνης.

Α' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: **Μ Δούμας, Θ Μακρής**

- 09.00-09.15** Καρδιαγγειακή νόσος στις γυναίκες - **Δ Παπαδόπουλος**
09.15-09.25 Ερωτήσεις - Σχόλια
09.25-09.40 Ιδιαιτερότητες καρδιαγγειακής λειτουργίας και υπέρτασης στις γυναίκες - **Β Κατσιά**
09.40-09.50 Ερωτήσεις - Σχόλια
09.50-10.05 Αντισυλληπτικά φάρμακα - Ορμονική υποκατάσταση **Μ Παπαβασιλείου**
10.05-10.15 Ερωτήσεις - Σχόλια
10.15-10.30 Επιλογή αντιυπερτασικών φαρμάκων - **Μ Δούμας**
10.30-10.40 Ερωτήσεις - Σχόλια
10.40-11.00 Υπέρταση στην εγκυμοσύνη - **Θ Μακρής**
11.00-11.10 Ερωτήσεις - Σχόλια
11.10-11.30 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

Β' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: **Α Αχείμαστος, Α Καραγιάννης**

Συζήτηση περιπτώσεων (με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ηλεκτρονικό σύστημα ψηφοφορίας από το ακροατήριο)

- 11.30-11.50** Περίπτωση Α' - **Μ Δούμας**
11.50-12.00 Ερωτήσεις - Σχόλια
12.00-12.20 Περίπτωση Β' - **Μ Παπαβασιλείου**
12.20-12.30 Ερωτήσεις - Σχόλια

Πώς διαβάζεται και πώς αξιολογείται ένα ιατρικό άρθρο

- 12.30-12.50** Αξιολόγηση μιας κλινικής μελέτης - **Μ Δούμας**
12.50-13.00 Ερωτήσεις - Σχόλια

• ΥΠΕΡΤΑΣΗ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΦΗΒΟΥΣ

Τα τελευταία χρόνια οι αντιλήψεις για την υπέρταση στα παιδιά και τους εφήβους έχουν αλλάξει σημαντικά. Υπάρχουν αυξανόμενες ενδείξεις ότι τις δυο τελευταίες δεκαετίες η μέση αρτηριακή πίεση και κατά συνέπεια και η συχνότητα εμφάνισης υπέρτασης στα παιδιά και τους εφήβους αυξάνονται. Ως εκ τούτου, οι σύγχρονες κατευθυντήριες οδηγίες συνιστούν τη μέτρηση της πίεσης σε όλα τα παιδιά πάνω από 3 ετών κάθε φορά που έρχονται σε επαφή με το σύστημα υπηρεσιών υγείας. Στην καθημερινή πράξη κλινικοί γιατροί διαφόρων ειδικοτήτων πραγματοποιούν μετρήσεις της πίεσης σε παιδιά και εφήβους. Όμως, έχει αναγνωριστεί ότι συχνά υπάρχουν δυσκολίες στην αξιολόγηση των τιμών της πίεσης, στην επιλογή παρακλινικών εξετάσεων και στην απόφαση για θεραπεία. Στο τέλος του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες θα είναι ικανοί:

- ✓ Να εφαρμόζουν σωστή τεχνική για τη μέτρηση της πίεσης στα παιδιά και τους εφήβους.
- ✓ Να αξιολογούν τις τιμές πίεσης στα παιδιά και τους εφήβους και να θέτουν με ακρίβεια τη διάγνωση της υπέρτασης.
- ✓ Να αναγνωρίζουν περιπτώσεις με πιθανή δευτεροπαθή υπέρταση και να επιλέγουν τις καταλληλότερες διαγνωστικές εξετάσεις.
- ✓ Να εφαρμόζουν αποτελεσματικά μη φαρμακευτικά μέσα για την υπέρταση στα παιδιά και τους εφήβους.
- ✓ Να επιλέγουν περιπτώσεις όπου ενδείκνυται φαρμακευτική θεραπεία και να γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες της χρήσης των αντιυπερτασικών φαρμάκων στα παιδιά και τους εφήβους.

A' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: **A Βαζαίου, Π Ζεμπεκάκης**

- 09.00-09.15 Αξιολόγηση μετρήσεων της πίεσης - Επιβεβαίωση της διάγνωσης της υπέρτασης - **E Νασοθύμιου**
- 09.15-09.20 Ερωτήσεις - Σχόλια
- 09.20-09.35 Αξιολόγηση ασυμπτωματικής βλάβης οργάνων-στόχων
Σ Σταμπούλη
- 09.35-09.40 Ερωτήσεις - Σχόλια
- 09.40-10.00 Διερεύνηση δευτεροπαθούς υπέρτασης: Πότε; Πώς;
A Καπόγιαννης
- 10.00-10.05 Ερωτήσεις - Σχόλια
- 10.05-10.25 Μη φαρμακολογικά μέσα μείωσης της πίεσης - **A Βαζαίου**
- 10.25-10.30 Ερωτήσεις - Σχόλια
- 10.30-10.45 Φαρμακευτική θεραπεία στην υπέρταση: Ποιός; Πότε;
Γ Στεργίου
- 10.45-10.50 Ερωτήσεις - Σχόλια
- 10.50-11.05 Φαρμακευτική θεραπεία στην υπέρταση: Πώς; Πόσο;
Κ Στεφανίδης
- 11.05-11.10 Ερωτήσεις - Σχόλια
- 11.10-11.30 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

B' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: **Κ Στεφανίδης, Γ Στεργίου**

Συζήτηση περιπτώσεων (με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ηλεκτρονικό σύστημα ψηφοφορίας από το ακροατήριο)

- 11.30-11.50 Περίπτωση Α' - **Σ Σταμπούλη**
- 11.50-12.00 Ερωτήσεις - Σχόλια
- 12.00-12.20 Περίπτωση Β' - **Κ Στεφανίδης**
- 12.20-12.30 Ερωτήσεις - Σχόλια

Πώς διαβάζεται και πώς αξιολογείται ένα ιατρικό άρθρο

- 12.30-12.50 Αξιολόγηση μιας κλινικής μελέτης - **Γ Στεργίου**
- 12.50-13.00 Ερωτήσεις - Σχόλια

• ΥΠΕΡΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΓΓΕΙΑΚΟ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ - ΚΟΛΠΙΚΗ ΜΑΡΜΑΡΥΓΗ

Αν και η αυξημένη πίεση σε ασθενείς με αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο είναι συχνό κλινικό πρόβλημα, η αντιμετώπισή της παραμένει εν μέρει αμφιλεγόμενη. Το γεγονός αυτό οφείλεται στις ιδιόζουσες αιμοδυναμικές συνθήκες της εγκεφαλικής κυκλοφορίας στις περιπτώσεις αυτές αλλά και σε διαφορές στην παθοφυσιολογία των διαφόρων τύπων εγκεφαλικού επεισοδίου. Η κολλική μαρμαρυγή αποτελεί την κύρια αιτία εμβολικού εγκεφαλικού επεισοδίου με αυξανόμενη επίπτωση. Υπάρχουν τεχνικά προβλήματα στην αξιολόγηση της πίεσης στις περιπτώσεις αυτές αλλά και ιδιαίτερες στην επιλογή των αντιυπερτασικών και των αντιπηκτικών και αντιαιμοπεταλιακών φαρμάκων.

Στο τέλος του σεμιναρίου οι συμμετέχοντες θα είναι ικανοί:

- ✓ Να αναγνωρίζουν την πολύπλευρη παθοφυσιολογία των αγγειακών εγκεφαλικών επεισοδίων.
- ✓ Να αντιμετωπίζουν σωστά την υπέρταση σε αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο, τόσο στη οξεία φάση όσο και μακροχρόνια.
- ✓ Να αξιολογούν με ακρίβεια το επίπεδο της αρτηριακής πίεσης σε ασθενείς με κολλική μαρμαρυγή.
- ✓ Να επιλέγουν την καταλληλότερη αντιυπερτασική θεραπεία σε ασθενείς με κολλική μαρμαρυγή.
- ✓ Να επιλέγουν την καταλληλότερη αντιπηκτική και αντιαιμοπεταλιακή θεραπεία σε ασθενείς με κολλική μαρμαρυγή.

A' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: **A Μανώλης, ΑΙ Χατζηπόλιος**

Αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο

- 09.00-09.15** Επιδημιολογία - Παθοφυσιολογία - Ταξινόμηση - **Κ Πετίδης**
09.15-09.20 Ερωτήσεις - Σχόλια
09.20-09.35 Υπέρταση στο οξύ αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο - **Κ Βέμμος**
09.35-09.40 Ερωτήσεις - Σχόλια
09.40-09.55 Υπέρταση μετά αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο - **Ε Μανιός**
09.55-10.05 Ερωτήσεις - Σχόλια

Κολλική μαρμαρυγή

- 10.05-10.20** Τεχνικά προβλήματα μέτρησης της πίεσης - **A Κόλλιας**
10.20-10.25 Ερωτήσεις - Σχόλια
10.25-10.40 Επιλογή αντιυπερτασικής θεραπείας - **Χ Γράσσος**
10.40-10.45 Ερωτήσεις - Σχόλια
10.45-11.00 Επιλογή αντιπηκτικής - αντιαιμοπεταλιακής θεραπείας
A Πιπαράς
11.00-11.10 Ερωτήσεις - Σχόλια
11.10-11.30 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

B' ΜΕΡΟΣ

Συντονιστές: **Κ Βέμμος, Δ Παπαδογιάννης**

Συζήτηση περιπτώσεων (με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ηλεκτρονικό σύστημα ψηφοφορίας από το ακροατήριο)

- 11.30-11.50** Περίπτωση Α' - **Ε Μανιός**
11.50-12.00 Ερωτήσεις - Σχόλια
12.00-12.20 Περίπτωση Β' - **A Πιπαράς**
12.20-12.30 Ερωτήσεις - Σχόλια

Πώς διαβάζεται και πώς αξιολογείται ένα ιατρικό άρθρο

- 12.30-12.50** Αξιολόγηση μιας κλινικής μελέτης - **Κ Βέμμος**
12.50-13.00 Ερωτήσεις - Σχόλια

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ - ΟΜΙΛΗΤΕΣ

- Η ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ**, Παθολόγος, Ιατρείο Υπέρτασης,
Νοσοκομείο «Υγεία», Αθήνα
- Ε ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ**, Παθολόγος, Δ/ντής ΕΣΥ, Γ' Παθολογικό Τμήμα,
Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός», Αθήνα
- Α ΑΧΕΙΜΑΣΤΟΣ**, Καθηγητής Παθολογίας, Κέντρο Υπέρτασης,
Γ' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Σωτηρία»,
Αθήνα
- Α ΒΑΖΑΙΟΥ**, Δ/ντρια Α' Παιδιατρική Κλινική, Υπεύθυνη
Διαβητολογικού Κέντρου, Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού»,
Αθήνα
- Κ ΒΕΜΜΟΣ**, Παθολόγος, Αναπλ. Δ/ντής, Υπεύθυνος Μονάδας Οξέων
Εγκεφαλικών Επεισοδίων, Πανεπιστημιακή Θεραπευτική Κλινική,
Νοσοκομείο «Αλεξάνδρα», Αθήνα
- Δ ΒΛΑΧΑΚΟΣ**, Αναπλ. Καθηγητής Νεφρολογίας, Β' Προπαιδευτική
Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Απικό», Αθήνα
- Χ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ**, Επίκ. Καθηγητής Καρδιολογίας,
Α' Πανεπιστημιακή Καρδιολογική Κλινική, Νοσοκομείο
«Ιπποκράτειο», Αθήνα
- Σ ΒΟΓΙΑΚΗ**, Δ/ντρια ΕΣΥ, Γ' Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο
ΓΝΑ «Γ. Γεννηματάς», Αθήνα
- Χ ΓΡΑΣΣΟΣ**, Καρδιολόγος, Δ/ντής ΕΣΥ, Υπεύθυνος Αντιυπερτασικού
Ιατρείου, Νοσοκομείο Δυτικής Αττικής, Αθήνα
- ΣΤ ΔΟΥΜΑ**, Αναπλ. Καθηγήτρια Παθολογίας, Β' Προπαιδευτική
Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Ιπποκράτειο»,
Θεσσαλονίκη
- Μ ΔΟΥΜΑΣ**, Λέκτορας Παθολογίας, Β' Προπαιδευτική Παθολογική
Κλινική, Νοσοκομείο «Ιπποκράτειο», Θεσσαλονίκη
- Ν ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΣ**, Καθηγητής, Θεραπευτική Κλινική Πανεπιστημίου
Αθηνών, Νοσοκομείο «Αλεξάνδρα», Αθήνα
- Χ ΖΑΜΠΟΥΛΗΣ**, Ομότιμος Καθηγητής Παθολογίας, Ιατρική Σχολή
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
- Π ΖΕΜΠΕΚΑΚΗΣ**, Αναπλ. Καθηγητής, Α' Πανεπιστημιακή Παθολογική
Κλινική, Νοσοκομείο «ΑΧΕΠΑ», Θεσσαλονίκη
- Ρ ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ**, Νεφρολόγος, Επιμελητής Α', Περιφερειακό
Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων
- Π ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ**, Επιμελητής Καρδιολογικής Κλινικής,
«Κωνσταντοπούλειο» Νοσοκομείο Ν. Ιωνίας, Αθήνα
- Α ΚΑΠΟΓΙΑΝΝΗΣ**, Δ/ντης Παιδονεφρολογικού Τμήματος
Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία», Αθήνα
- Α ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ**, Καθηγητής Παθολογίας, Δ/ντης Β' Προπαιδευτικής
Πανεπιστημιακής Παθολογικής Κλινικής, Νοσοκομείο
«Ιπποκράτειο», Θεσσαλονίκη
- Ν ΚΑΡΑΤΖΑΣ**, Αμ. Επίκ. Καθηγητής Καρδιολογίας, Επίτιμος Δ/ντής Β'
Καρδιολογικής Κλινικής, Νοσοκομείο «Υγεία», Αθήνα
- Β ΚΑΤΣΗ**, Επιμελήτρια, Καρδιολογικό Τμήμα, Νοσοκομείο
«Έλενα Βενιζέλου», Αθήνα
- Α ΚΟΛΛΙΑΣ**, Παθολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης, Κέντρο
Υπέρτασης, Γ' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο
«Σωτηρία», Αθήνα

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ - ΟΜΙΛΗΤΕΣ

- Β ΚΩΤΣΗΣ**, Επίκ. Καθηγητής Παθολογίας, Υπεύθυνος Ιατρείου Υπέρτασης, Γ' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Παπαγεωργίου», Θεσσαλονίκη
- Α ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ**, Καθηγητής Παθολογίας-Νεφρολογίας, Α' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο «ΑΧΕΠΑ», Θεσσαλονίκη
- Θ ΜΑΚΡΗΣ**, Δ/ντής Καρδιολογικού Τμήματος, Νοσοκομείο «Έλενα Βενιζέλου», Αθήνα
- Ε ΜΑΝΙΟΣ**, Λέκτορας Παθολογίας, Ιατρείο Υπέρτασης, Θεραπευτική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Νοσοκομείο, «Αλεξάνδρα», Αθήνα
- ΑΙ ΜΑΝΩΛΗΣ**, Δ/ντής Καρδιολογικού Τμήματος, Νοσοκομείο «Ασκληπείο» Βούλας, Αθήνα. Καθηγητής Καρδιολογίας Πανεπιστημίου Emory Ατλάντα, ΗΠΑ
- Θ ΜΟΥΝΤΟΚΑΛΑΚΗΣ**, Ομότιμος Καθηγητής Παθολογίας, Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών
- Ε ΝΑΣΟΘΥΜΙΟΥ**, Παθολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης, Κέντρο Υπέρτασης, Γ' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Σωτηρία», Αθήνα
- Μ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**, Καρδιολόγος, Δ/ντρια ΕΣΥ, Υπεύθυνη Καρδιολογικού - Αντιυπερτασικού Ιατρείου, Νοσοκομείο «Σισμανόγλειο», Αθήνα
- Δ ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ**, Αναπλ. Καθηγητής Καρδιολογίας, Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών
- Δ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**, Επιμελητής Καρδιολογικής Κλινικής, Νοσοκομείο «Λαϊκό», Αθήνα
- Κ ΠΕΤΙΔΗΣ**, Επιμελητής, Β' Προπαιδευτική Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Ιπποκράτειο», Θεσσαλονίκη
- Α ΠΙΤΤΑΡΑΣ**, Καρδιολόγος – Λέκτορας George Town University, ΗΠΑ
- Α ΠΡΩΤΟΓΕΡΟΥ**, Παθολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης, Α' Προπαιδευτική Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Λαϊκό», Αθήνα
- Π ΣΑΡΑΦΙΔΗΣ**, Λέκτορας Νεφρολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Κ ΣΙΑΜΟΠΟΥΛΟΣ**, Καθηγητής Παθολογίας/Νεφρολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκη
- Δ ΣΤΑΜΑΤΗΣ**, Δ/ντης Καρδιολογικής Κλινικής, Νοσοκομείο «Μεταξά», Πειραιάς
- Σ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ**, Επιμελήτρια, ΜΕΘ Παιδιών, Νοσοκομείο «Ιπποκράτειο» Θεσσαλονίκη
- ΓΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ**, Αναπλ. Καθηγητής Παθολογίας-Υπέρτασης, Κέντρο Υπέρτασης, Γ' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Σωτηρία», Αθήνα
- Κ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ**, Δ/ντης Νεφρολογικού Τμήματος, Νοσοκομείο Παιδών «Π. & Α. Κυριακού», Αθήνα
- Ε ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ**, Επιμελήτρια, Β' Καρδιολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Αττικό», Αθήνα
- Κ ΤΣΙΟΥΦΗΣ**, Επίκ. Καθηγητής Καρδιολογίας, Υπεύθυνος Μονάδας Υπέρτασης, Α' Πανεπιστημιακή Καρδιολογική Κλινική, Νοσοκομείο «Ιπποκράτειο», Αθήνα
- ΑΙ ΧΑΤΖΗΤΟΛΙΟΣ**, Καθηγητής Παθολογίας, Δ/ντης Α' Προπαιδευτικής Παθολογικής Κλινικής ΑΠΘ Νοσοκομείο «ΑΧΕΠΑ», Θεσσαλονίκη

Το παρόν τυπώθηκε
με την ευγενική φροντίδα
της Εταιρείας NOVARTIS ΕΛΛΑΣ